

Državljanom ter skupinam in organizacijam civilne družbe

Ljubljana, 13.5.2019

KAKO DEMOKRATIZIRATI VOLILNI SISTEM?

1. Že četrto stoletje državljani, ki se ukvarjaj(m)o z organizacijo in vodenjem države, vedo, da naš volilni sistem (predvsem Zakon o volitvah v DZ) ne ustreza potrebam razvite demokratične družbe. Številne analize so pokazale, da so rezultati volitev, če jih gledamo skozi izobrazbo, kvalificiranost in kompetentnost izvoljenih poslancev, iz enega sklica DZ v drugega, čedalje slabši. Izobrazbena struktura sedanjega DZ se tudi slučajno ne more primerjati s strukturo zadnjega sklica tridomne Skupščine leta 1990 ali prvega sklica DZ leta 1992. Mirno lahko ugotovimo, da se prek sedanjega volilnega sistema uveljavlja negativna politična selekcija.

Ena najbolj katastrofalnih posledic tega dejstva je čedalje bolj očitna šibkost države in njenih institucij, vlade in ministrstev. Nekompetenten DZ z uveljavljenim avtomatizmom ad hoc sprejemanja večine vladnih predlogov in zavračanja večine opozicijskih, prepušča preveč političnega prostora vodstvom koalicijskih strank, ki tako postajajo malodane »zakonodajalke«, DZ pa le nekakšen potrjevalni organ. Posledice so znane: že leta se pri nas neprestano povečuje število nedomišljenih pravnih predpisov, ki sledijo predvsem trenutnim potrebam in interesom vladajočih strank, na škodo kvalitetnega in dolgoročno naravnane upravljanja. Število predpisov, ki jih je treba že v nekaj mesecih dopolnjevati in korigirati, iz leta v leto narašča, kar vodi v pravni nered, korupcijo in diktaturo nelegitimnih skupin in združb.

2. Že vse od leta 1996, ko je takratni Razvojni svet prvič opozoril, da je treba sistem volitev, ki je bil leta 1992 pripravljen v nuji in za enkratno uporabo, spremeniti oz. demokratizirati, lahko spremljamo številne poskuse posameznih strokovnjakov in intelektualnih skupin, da bi sistem spremenili in modernizirali. Zadnji tak večji sistemski poskus je bil storjen leta 2015, ko je na pobudo ZDUSA nastal predlog povsem prenovljenega kombiniranega sistema volitev v DZ. ZDUS ga je s podporo 5.700 podpisnikov sicer uspel prenesti v zakonodajni postopek, vendar so poslanci takratnega sklica DZ po navodilih svojih poslanskih skupin oz. političnih strank preprečili vsako resno razpravo o ponujenih predlogih.

Ve se tudi, zakaj. Sedanji volilni sistem namreč omogoča političnim strankam, da proces oblikovanja kandidatnih list in volitev nadzorujejo od vsega začetka. Daje jim privilegij, da svoje kandidatne liste legitimirajo s podpisi treh poslancev, vse ostale pobude pa praktično izločajo s težavno potjo zbiranja podpisov državljanov (pravna nesorazmernost), uveljavljanjem volilnega praga na državni ravni in sistemom prištevanja (prilaščanja) »neuspešnih glasov«.

3. Četrto stoletje neuspešnih poskusov, da bi našo volilno zakonodajo modernizirali, jasno kaže, da politične stranke ne bodo dopustile spremembe po mirni (parlamentarni) poti. Pri tem je jasno razvidno, da veljaki (vladnih in opozicijskih) strank in poslanci sklicujejo drug na drugega v tihi, a močni koaliciji preprečevanja kakršnih koli večjih sprememb. Čakanje na nekakšno razsvetljeno vlado ali DZ, ki bi bil pripravljen sprejeti drugačen sistem od tistega, ki je prav njih pripeljal na oblast, je torej jalovo početje.

Edino, kar civilni družbi preostane, da s spremembo volilnega sistema vsaj delno omiliti obstoječo strankokracijo in usmeri razvoj slovenske družbe v obnavljanje pravnega reda, v uveljavljanje družbenega nadzora nad politiko ter v spoštovanje (uzakonjanje) politične odgovornosti, je ORGANIZIRANA POLITIČNA AKCIJA civilne družbe oz. aktivnih državljanov. Tako akcijo bi morali sprožiti v prvem ali drugem letu mandata in jo usmeriti na naslednje volitve z grožnjo, da ne bomo volili kandidatov strank, ki ne podpirajo pozitivne spremembe volilne zakonodaje. Razvitost spletnih omrežij, njihova splošna dostopnost in vplivnost ponujata priložnost za tako akcijo, kakršne doslej ni bilo.

4. V letošnjem letu je pobudo za prenovu volilne zakonodaje ponovno sprožil Predsednik RS g. Borut Pahor. Ločeno se je pogovarjal s predstavniki koalicijskih in opozicijskih strank, medtem, ko se za posvet s predstavniki civilne družbe (doslej) še ni odločil.

Kolikor nam je znano iz medijev, je rezultat teh posvetov pričakovano pičel: stranke so za minimalne, kozmetične spremembe: spremembo volilnih okrajev (ki jo zahteva US, zanjo pa je potrebna navadna večina v DZ), nikakor pa niso pripravljene za večje spremembe obstoječe volilne zakonodaje.

5. Ostane tako samo temeljno vprašanje: ali so se aktivni državljanji prek svojih že obstoječih subjektov Civilne družbe pripravljene in sposobni organizirati oz. aktivirati za večjo družbeno akcijo s ciljem, da prisilimo politične stranke v demokratizacijo volilne zakonodaje? Smo se sposobni dogovoriti, kakšen volilni sistem hočemo, kakšne spremembe potrebujemo? Čeprav smo prepričani, da je od obstoječih predlogov sprememb najbolj celovit kombinirani sistem, ki ga je predlagal ZDUS, je nedvomno treba doseči vsaj minimum sprememb. Tega predstavlja *uvedba absolutnega preferenčnega glasu, sprememba (ukinitev?) volilnih okrajev in uveljavitev sorazmernih zahtev za oblikovanje in vlaganje kandidacijskih list*. Smo se sposobni držati dogovora, da strank in politikov, ki niso pripravljene na resen dialog s Civilno družbo o potrebnih spremembah sedanjega neustreznega volilnega sistema, na naslednjih volitvah ne bomo volili?

6. Z namenom, da poskušamo dobiti odgovor na to krucialno vprašanje, predlagamo, da se sestanemo na uvodni razgovor o tej vroči temi. Če ste pripravljene na takem razgovoru sodelovati, če ste pripravljene prispevati svoje predloge ali ideje, kaj in kako spremeniti to drsenje Slovenije v pravni nered, korupcijo, izsiljevanje, plenjenje, tiranijo nelegitimnih kriminalnih združb itd., nam odgovorite na spodnji naslov. O sestanku dobromislečih in za spremembe pripravljenih vas bomo naknadno obvestili.

S pozdravi sodelovanja! Za (bolj) demokratično Slovenijo!

Programski svet SINTEZA-KCD

PS: Če ste pripravljene sodelovati na takem uvodnem razgovoru, nas **do 20. maja** obvestite na naslov: sinteza@t-2.net.